

ДЕРГОУСОВА А. О.

к. е. н., доцент

Українська державна академія залізничного транспорту
adalex@list.ru

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК ПРОВІДНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

В роботі розглянуто напрямки стратегічного розвитку залізничного транспорту України в умовах його реформування. Визначено необхідність застосування маркетингових стратегій розвитку для можливості здійснення подальшого реформування залізничного транспорту. В роботі розглянуто необхідність реалізації та розвитку комплексних комерційних послуг на залізничному транспорті як напряму реалізації стратегії диверсифікації.

Ключові слова: залізничний транспорт, стратегічний розвиток, стратегія розвитку, комплексні комерційні послуги.

ДЕРГОУСОВА А. А.

к. э. н., доцент

Украинская государственная академия железнодорожного транспорта
adalex@list.ru

СТРАТЕГИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ КАК ВЕДУЩИЙ АСПЕКТ РАЗВИТИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УКРАИНЫ

В работе рассмотрены направления стратегического развития железнодорожного транспорта Украины в условиях его реформирования. Определена необходимость применения маркетинговых стратегий развития для возможности осуществления дальнейшего реформирования железнодорожного транспорта. В работе рассмотрена необходимость реализации и развития комплексных коммерческих услуг в железнодорожном транспорте как направление реализации стратегии диверсификации.

Ключевые слова: железнодорожный транспорт, стратегическое развитие, стратегия развития, комплексные коммерческие услуги.

DERGOUSOVA A. O.

candidate of economic sciences, associate professor

Ukrainian State Academy of Railway Transport
adalex@list.ru

STRATEGIC PLANNING AS LEADING ASPECT OF RAILWAY TRANSPORT DEVELOPMENT IN UKRAINE

The article describes the main directions of strategic development of railway transport in Ukraine under reform. Determined the need for the development of marketing strategies for the possibility of the further reform of the railway. The paper considers the need for the implementation and development of complex commercial services in railway transport, as the direction of the strategy of diversification.

Keywords: railway transport, strategic development, strategy of development, complex commercial services.

Постановка проблеми. Розвиток будь-якої галузі неможливий без визначення головних цілей та напрямків функціонування, тобто визначення стратегії. Формування стратегії передбачає, по-перше, отримання певного представлення про майбутнє розвитку підприємства або галузі; по-друге, активне використання підприємством сучасних методів управління, що забезпечують певну збалансованість і майбутні напрямки його розвитку. Сучасне суспільство висуває нові вимоги до транспортного обслуговування населення, які ґрунтуються на найбільш повному та якісному задоволенні попиту на перевезення. В умовах значного зносу основних фондів, невідповідності матеріально-технічної бази потребам залізничного транспорту, загострення конкуренції це складно. Тому відчувається потреба у

заходах, що сприяють підвищенню ефективності пасажирських перевезень без додаткових витрат або із мінімальним вкладанням фінансових коштів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теорія стратегічного розвитку посідає важливу роль в сучасній науковій думці. Питання, пов'язані з визначенням та формуванням стратегії розвитку, знайшли відображення в роботах вітчизняних та зарубіжних авторів. Цій темі присвячені роботи І. Ансоффа, В.Л. Диканя, З.Є. Шершньової, В.Г. Шинкаренка та ін. Значний вклад у дослідження проблем транспорту та розробку шляхів їх вирішення зробили такі вчені, як І.М. Аксьонов, Ю.С. Бараш, В.Л. Дикань, Н.Є. Терьошкіна та ін.

Проте на сьогодні не досить повно розкриті питання визначення конкретних напрямків стратегічного розвитку залізничного транспорту України, а методичні аспекти впровадження додаткових комерційних послуг як чинника підвищення конкурентоспроможності залізничних пасажирських перевезень розглядаються тільки в досить вузькому ракурсі.

Постановка завдання дослідження: визначення стратегічного напрямку розвитку залізничного транспорту в сфері пасажирських перевезень.

Виклад основного матеріалу. Необхідність адаптації українських залізниць до складних умов реформування економіки обумовила активізацію інтересу до формування стратегій, оскільки без виявлення перспектив і передбачення майбутніх тенденцій розвитку практично неможливою є розробка тактичних заходів в складних ринкових умовах.

Залежно від конкретної ситуації і потенційних можливостей залізничний транспорт може обрати найбільш прийнятну стратегію розвитку, та при реалізації цієї стратегії орієнтуватися на розв'язання поточних або довгострокових задач.

Стратегію необхідно нерозривно пов'язувати з таким поняттям, як «розвиток».

Це особливо стосується транспортної галузі, оскільки транспорт є однією з найважливіших складових національної економіки, від функціонування яких залежать усі сфери суспільного виробництва і соціальний клімат у державі [1, с. 152].

Але при цьому необхідно відзначити, що специфіка роботи підприємств у галузі залізничних перевезень потребує пристосування до умов транспортного ринку та врахування особливостей транспортних послуг на відміну від продукції у матеріальному вираженні.

Так, розробка та вибір тієї чи іншої стратегії розвитку в транспортній галузі залежить від внутрішніх та зовнішніх умов, ресурсів і можливостей підприємств залізничного транспорту та ризиків, які мають передбачити керівники [2, с. 113]. Стратегія розвитку залізничної галузі спрямована, в першу чергу, на підвищення конкурентоспроможності транспортної галузі та отримання додаткового доходу від її діяльності [3, с. 90]. При цьому стратегія розвитку транспортного підприємства повинна бути направлена насамперед на розширення сфери діяльності цього підприємства з метою отримання додаткового прибутку.

Аналізуючи діяльність пасажирського господарства, можна зробити висновок про перспективність розвитку одного з видів діяльності, тобто послуг, які спираються на основну – перевезення – та містять в собі прибуткові послуги підсобно-допоміжної діяльності залізниць на вокзалах та в поїздах, що уможливило впровадження комерційних пасажирських перевезень, до яких можна застосовувати ринкові принципи ціноутворення.

В сучасних ринкових умовах господарювання варто розділити перевезення на дві категорії: 1) перевезення населення як фактор забезпечення виконання соціальної функції транспорту; 2) перевезення комерційного характеру з метою забезпечення задоволення потреб споживачів (перевезення преміум-класу) [4, с. 259]. Таким чином, оскільки перевезення другого виду не відносяться до основної послуги залізничного транспорту, а базуються на ній, їх можна віднести до комплексних комерційних послуг (ККП) – послуг на замовлення не соціального характеру, які є поєднанням основної послуги – перевезень, та послуг в потязі та на станціях, що надаються на комерційній основі [4, с. 260].

ККП можна класифікувати наступним чином: перевезення нестандартними вагонами; перевезення за індивідуальним графіком та маршрутом: індивідуальні та групові; залізничний туризм; інші перевезення комерційного характеру. Практична реалізація цього напрямку визначає необхідність розробки стратегії розвитку певного виду діяльності на

залізницях України з метою розвитку залізничних пасажирських перевезень та створення позитивного іміджу ПАТ «Українські залізниці».

При виникненні потреби в пересуванні взагалі, а зокрема під час туристичних подорожей, перед потенційними пасажирами, по-перше, стає питання вибору транспортного засобу. На теперішній час в режимі внутрішнього туризму залізничний транспорт має певні конкурентні переваги перед іншими видами транспорту при реалізації пізнавального туризму, поїздках вихідного дня, екскурсіях. В туристичних цілях доцільним є і використання швидкісних та високошвидкісних маршрутів, що отримали сьогодні в Україні розвиток. При впровадженні залізничного туризму немає необхідності в спорудженні нових шляхів та будіванні нових вагонів, оскільки є можливість використання існуючих залізничних шляхів та рухомого складу.

Основна ціль залізничного транспорту – повне, безпечне, якісне задоволення потреб населення і економіки країни в залізничних транспортних послугах. Впровадження та розвиток залізничного туризму як одного з видів ККП буде сприяти розв'язанню наступних задач:

- підвищення іміджу залізниць у внутрішньому сполученні шляхом впровадження нових форм обслуговування клієнтів;
- позиціонування залізниць як таких, що надають комплекс послуг, які відповідають вимогам потенційних споживачів;
- забезпечення сприяння нарощування обсягів перевезень, а саме підвищення кількості користувачів залізниць, враховуючи соціальне, екологічне та стратегічне значення залізничної галузі;
- визначення та задоволення потреб споживачів щодо рухомого складу, а саме запровадження використання на залізницях нових типів вагонів, через впровадження послуг залізничного туризму;
- визначення нових підходів до обслуговування туристів до, під час та після здійснення залізничної подорожі.

Висновки і перспективи подальших розробок. Таким чином, можна зробити висновок: для того, щоб забезпечити зростання доходів залізничного транспорту, пасажирообороту необхідно застосувати активну базову стратегію диверсифікації, яка ґрунтується на розвитку певного виду діяльності нового для залізничного транспорту, але пов'язаного комерційно і технологічно з основною діяльністю залізниць. І важливим сьогодні етапом розвитку залізничного транспорту України є розробка стратегічної моделі його розвитку, що є перспективним напрямком подальших розробок.

Список використаних джерел

1. Конкурентні переваги підприємства: оцінка, формування та розвиток : монографія / [Ю.Б. Іванов, П.А. Орлов, О.Ю. Іванова та ін.]. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2008. – 352 с.
2. Дергоусова А.О. Проблеми формування стратегій розвитку транспортного підприємства / А.О. Дергоусова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2008. – № 24. – С. 112–115.
3. Дергоусова А.О. Щодо питання визначення сутності стратегії розвитку транспортного підприємства / А.О. Дергоусова // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2010. – № 4. – С. 88–100.
4. Дергоусова А.О. Необхідність розробки та впровадження пасажирських комплексних комерційних послуг / А.О. Дергоусова, Ю.В. Єлагін // Вісник економіки транспорту та промисловості : збірник статей. – Харків УкрДАЗТ, 2011. – Вип. 36. – С. 256–263.